

Hörby kommun i förändring - utveckling för framtiden

Amanda Nilsson, Alnarp, mars, 2010
Landskapsarkitektprogrammet
15hp

Hörby kommun i förändring - utveckling för framtiden

Hörby municipality of change - development for the future

Författare: Amanda Nilsson, Alnarp, mars, 2010

Handledare: Christine Haaland, Område Landskapsutveckling, SLU Alnarp

Examinator: Erik Skärbäck, Område Landskapsutveckling, SLU Alnarp

Landskapsarkitektprogrammet, SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Att skriva om Landskap, Landskapsplanering, EX0378, 15 hp

Serie: Självständigt arbete vid LTJ- fakulteten

Kandidatuppsats, Grund C

Examen: Kandidatexamen

Nyckelord: Hörby kommun, Region Skåne, globalisering, vision, förändring, planering, landsbygd, hållbar utveckling

Omslagsfoto: Gamla Torg i Hörby, SkåneExpressen 2 på väg mot Lund (foto: Amanda Nilsson, februari, 2010)

Sammandrag

Vi lever i ett spännande samhälle som kantas av förändringar och utmaningar. Följderna av globaliseringen påverkar på bred front. Mot bakgrund av de ökade flödena av människor, kapital och varor som följt samt följer i spåren av framsteg inom kommunikation, transporter och informationsteknologi står många aktörer inför en ny situation med nya villkor. En situation som innebär ökat samarbete och utbyte men även ökad konkurrens. Med intervjuer samt dokument som underlag är målet med denna uppsats att beskriva hur Hörby kommun arbetar med utvecklingen av kommunen och vad som ligger bakom detta.

Studiens syfte är att skapa en förståelse för hur planeringen av en landsbygdskommun kan påverkas av förändringar och utvecklingstankar i en större skala, både regionalt och globalt. Sålunda studeras kommunen utifrån såväl det regionala som det globala perspektivet. Min studie utgår från tre olika frågeställningar. Den första handlar om vilka centrala ambitioner och konkreta förslag som finns på lokal nivå för utvecklingen av Hörby kommun och vad som ligger bakom dem. Frågeställning nummer två behandlar motsvarande aspekter inom Region Skåne och den tredje är en jämförelse mellan den regionala och lokala nivån. Undersökningen har mynnat ut i ett antal resultat. De centrala ambitioner som finns på lokal nivå för utveckling av Hörby kommun bottnar till stor del i den vision som kommunen arbetar efter, en vision som speglar kommunens vilja att utvecklas.

Kommunens viktigaste områden för utveckling återfinns i kommunens nordvästra del, en del som det idag finns stort befolkningstryck på. De bakomliggande faktorerna till kommunens arbete är bland annat utvecklingen av Öresundsregionen där öresundsbron utgör en central punkt. Inträdet i EU är en annan viktig aspekt i sammanhanget. Dessa faktorer har lett till förändrade flöden av människor, varor och kapital, det vill säga globaliseringens följder. Arbetet på regional nivå bedrivs utifrån samma bakgrundsfaktorer som på lokal nivå, dvs. inom Hörby kommun. Mycket av arbetet handlar om att kartlägga Skånes tillgångar och möjligheter för att bli en attraktiv region för verksamhetsetablering, invånare, turister etc. När det gäller jämförelsen mellan lokal och regional nivå så är slutsatsen att utvecklingstankarna på många sätt är lika. Det som dock skiljer dem åt är vissa aspekter av genomförandet där infrastruktur är en viktig del i arbetet för uppsatt vision. Eftersom regionen har att ta hänsyn till ett större perspektiv blir prioriteringarna annorlunda. Slutsatsen av uppsatsen är att kommunen har en uppsatt vision som speglar en idealbild av vad kommunen vill uppnå, en idealbild som kan vara svår att leva upp till. En del i denna problematik är att förena frågan om tillväxt med miljömässigt försvarbar utveckling.

Nyckelord: Hörby kommun, Region Skåne, globalisering, vision, förändring, planering, landsbygdskommun, hållbar utveckling

Abstract

We live in an exciting society, characterized by continuous changes and challenges. The effects of the globalization are widespread. The continuous flow of people, capital and goods follows in the wake of advances in communications, transport and information technology, resulting in a changed situation for different stakeholders in the society. This situation leads to increased cooperation and exchange, but also increased competition. The primary means of collecting empirical data for this study was interviews and a document study. The objective is to describe how Hörby municipality is working with the municipal development and the underlying reasons.

The purpose is to create an understanding of how the planning of a rural municipality may be affected by the changes and development on a larger scale, both regionally and globally. Thus, studying the municipality based on both a regional and a global perspective. My study is based on three different questions. The first is focused around the central ambitions and specific proposals that can be found at the local level for development of Hörby municipality and what lies behind them. Topic number two deals with similar issues in Region Skåne (Skåne Regional Council) and the third is a comparison between the regional and local level. The study has resulted in a number of results. The key ambitions of the local development of Hörby municipality are rooted largely in the vision of the municipality, a vision that reflects the municipality's desire to evolve.

The municipality's main areas of development can be found in the northwestern part of the municipality, a part under heavy population pressure. The factors underlying the municipality's efforts include the development of the Øresund Region and the Øresund Bridge which is a central point. Entering the EU is another important aspect. These factors have led to changes in flows of people, goods and capital, namely the impact of globalization. Regional efforts are carried out based on the same background factors as the local level. A large part of the efforts is to identify the assets and opportunities of Skåne Region to become an attractive region for business establishment, residents, tourists, etc. As regards to the comparison between the local and regional level, it is concluded that the ideas of development in many ways are similar. What makes them different, however, are parts of the implementation where the infrastructure is an important aspect of the displayed vision. Since the region has to take into account a wider perspective, the priorities are somewhat different. The concluding results of this thesis is that the municipality has a vision that reflects an ideal image of what the municipality wants to achieve, an ideal image that is difficult to achieve. Some of these problems is to reconcile the issue of continuous growth with environmentally sound development.

Key words: Hörby municipality, Region Skåne, globalization, vision, change, planning, rural municipality, sustainable development

Förord

Författandet av denna uppsats har varit intressant och roligt men även inneburit stor frustration. Under resans gång har jag fått hjälp av flertalet personer som alla bidragit till att jag lyckats ro uppsatsen iland. Jag vill här passa på att tacka dessa. Först vill jag rikta ett tack till mina intervjupersoner i Hörby kommun som tagit sig tid till att ställa upp på intervju. Utan er hade jag inte fått samma förståelse och inblick i den förändring som Hörby kommun befinner sig i. Vidare vill jag tacka er handledare som särskilt i inledningen av uppsatsarbetet hjälpt mig att avgränsa mitt område och stöttat för vidare arbete. Ett särskilt tack riktas till min handledare Christine Haaland för hennes goda råd och särskilt för att hon i sluttampen stöttade mig till att ge det sista krutet för att färdigställa uppsatsen. Stort tack riktas även till min sambo för hans stöd och för hans vilja att diskutera kring de frågor som uppkommit i samband med skrivandet. Sist men inte minst vill jag tacka mina vänner som varit oerhört peppande i uppsatsskrivandets alla faser.

Amanda Nilsson
Lund, 2010-03-26

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Mål, syfte och frågeställningar	7
1.3 Avgränsning	8
1.4 Disposition	8
2. Metod.....	9
2.1 Val av fallstudie, kvalitativ metod kombinerat med litteraturstudie	9
2.2 Kvalitativa intervjuer.....	9
2.3 Övrigt empiriskt material	10
3. Teoretisk utgångspunkt	11
3.1 Globalisering	11
4. Hörby kommun	12
4.1 Presentation av Hörby kommun	12
4.2 Hörby kommuns historia.....	13
4.3 Förändrade villkor	14
4.4 Vision och ambition	14
4.4.1 Aktuella projekt.....	16
4.4.2 Infrastruktur.....	18
5. Påverkan från omvärlden.....	19
5.1 Förändrade villkor för Region Skåne	19
5.2 Region Skånes vision och ambition	19
5.2.1 Aktuella projekt.....	20
6. Lokala tankar kontra regionala.....	23
6.1 Centrala förändringar	23
6.2 Visioner kontra faktiska projekt - fokus på infrastruktur	23
6.3 Visioner kontra faktiska projekt - fokus på bebyggelse	24
6.4 Arbetet med ökad attraktionskraft.....	25
6.5 Samarbete kontra konkurrens.....	26
7. Slutdiskussion	27
Referenser	29

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Idag ställs människor inför allt fler val. I och med globaliseringen har arbetsmarknaden öppnats upp och människor har blivit och blir allt mer rörliga vilket fått stora omflyttningar som följd. Urbaniseringsprocesser och suburbaniseringsprocesser är en viktig del i denna omvandling. Så gott som alla delar av samhället påverkas av globaliseringens olika aspekter. Förändringar på den globala, nationella och regionala skalan får stora effekter på den lokala nivån.

Jag har ända sedan jag började studera samhällsgeografi, för fyra år sedan, intresserat mig för stora samhällsprocesser. Mitt intresse för globaliserings- och urbaniseringsfrågor är fortfarande starkt och i mina landskapsarkitektstudier har jag blivit allt mer intresserad av utvecklingen som sker, inte bara i det urbana landskapet utan även, i det periurbana och rurala landskapet.

I denna uppsats studerar jag hur en del av de effekter som blir en följd av globaliserings- och urbaniseringsprocesser påverkar regioner och i sin tur orter i kommuner som ligger på landsbygden i Sverige. Jag har valt att fokusera på hur man i en landsbygdskommun i Skåne arbetar med utvecklingsfrågor som följd av omvärldens förändring.

1.2 Mål, syfte och frågeställningar

Mitt mål är att beskriva hur organisationen, som står för planeringen och utvecklingen av kommunområdet, arbetar med utvecklingen av Hörby kommun. Studien består av tre olika delar. Först studeras vilka utvecklingstankar som finns inom Hörby kommun, sedan hur motsvarande ser ut för Region Skåne (den region kommunen ingår i) och till sist hur relationen mellan dessa ser ut. Utifrån detta angreppssätt syftar studien till att skapa en förståelse för hur planeringen av en landsbygdskommun kan påverkas av förändringar och utvecklingstankar i en större skala, både regionalt och globalt.

De frågeställningar som ligger till grund för min undersökning är:

- Vilka centrala ambitioner och konkreta förslag finns det på lokal nivå för utvecklingen av Hörby kommun och vad ligger bakom dem?
- Vilka centrala ambitioner och konkreta förslag finns på regional nivå gällande utveckling av Skåne region och vad ligger bakom dem?
- Hur stämmer de centrala ambitionerna och konkreta förslagen på regional nivå överens med motsvarande på lokal nivå?

Anledningen till att denna studie är relevant att göras inom ramen för landskapsarkitektutbildningen är därför att det är intressant att se hur globala utvecklingsfrågor påverkar landskapsplanering. De globala frågornas påverkan på samhällsutvecklingen tas upp inom flertalet andra fält som till exempel samhällsgeografi och sociologi. Jag tänker att en diskussion kring dessa frågor även kan gynna landskapsplanering. Det kan ge forskningen och professionen bättre förutsättningar för att hantera samhällets utveckling.

1.3 Avgränsning

Det finns olika sätt att se på det valda ämnesområdet varför en del avgränsningar har behövts göras. Den första avgränsningen handlar om att denna uppsats endast behandlar hur berörda aktörer i planeringen av Hörby kommun arbetar med utveckling av kommunen. Valet av en kommun i Skåne gjordes därför att jag är medveten om de starka utvecklingsplaner som finns för denna region. Med region menas här dels Region Skåne men även Skåne som del i Öresundsregionen. Hörby kommun är intressant i sammanhanget av olika skäl. Jag ansåg att det faktum att Hörby kommun är belägen i mitten av Skåne med avsaknad av järnvägsnät var intresseväckande. Andra skäl till att jag valde att studera Hörby kommun var därför att kommunen nyligen gjort sin största investering någonsin, i form av ett sportcenter. En investering som betraktas utgöra en symbol för Hörby kommuns ambition att växa (Hörby kommun: a [online] 2010-02-26)

1.4 Disposition

I nästkommande kapitel kommer den metod som använts för att samla in material att presenteras. Därefter, i kapitel 3, redogörs kort för de begrepp som är att betrakta som centrala för denna studie. Vidare kapitel lägger i tur och ordning fram den empiri som är till för att besvara studiens frågeställningar. Först ut i kapitel 4 berättas om Hörby kommuns situation och om de tankar som är att betrakta som centrala för kommunens utveckling. I kapitlet därefter tas de tankar, som är att betrakta som centrala för Skåne regions utveckling, upp. I kapitel 6 förs sedan en diskussion kring hur de lokala tankarna och de regionala tankarna stämmer överens och slutligen i kapitel 7 diskuteras innehåll i en slutdiskussion.

2. Metod

I metodkapitlet kommer de metodologiska tillvägagångssätt som ligger till grund för uppsatsen att presenteras. Inledningsvis kommer val av metod att argumenteras för, varför metoden är mest lämpad för denna undersökning. Därefter beskrivs hur empirin har samlats in och bearbetat och avslutningsvis diskuteras reflektioner kring metodval.

2.1 Val av fallstudie, kvalitativ metod kombinerat med litteraturstudie

I denna studie ligger fokus på att studera hur Hörby kommun påverkas och arbetar kring utvecklingsfrågor som blir en följd av omvärldens förändring. Halvorsen (1992, s. 67) tar upp att fallstudier är användbart när det handlar om att undersöka processer av olika slag, när intresset snarare ligger i att få reda på mer om ett specifikt fall än att göra generaliseringar. Detta motiverar mitt val av fallstudie.

Empiri till studien har inhämtats med hjälp av två olika metoder. Empiriunderlaget till första frågeställningen, som handlar om Hörby kommuns planeringsarbete, har till största del utgjorts av intervjuer med viss komplettering i form av dokument. Då studiens mål är att studera hur ansvariga aktörer i den valda kommunen tänker kring utvecklingsfrågor valdes en kvalitativ metod. Detta med bakgrund av det Trost (2005, s. 14) tar upp, nämligen att kvalitativ metod kan anses vara mest lämplig om intresset ligger i att studera folk sätt att resonera eller reagera.

Frågeställning nummer två handlar om att se delen i sitt sammanhang, att förstå Hörby kommun utifrån de tankar som finns på regional nivå om regionens utveckling som helhet. Att huvudfokus inte ligger på denna fråga samt att det finns en hel del publicerat material att tillgå gällande tankar på denna nivå gör att en dokumentstudie i detta fall är motiverat.

2.2 Kvalitativa intervjuer

Intervjupersoner valdes ut med bakgrund av deras olika roller i planeringen av kommunen. Detta i förhoppning om att ett mer dynamiskt material skulle erhållas än vad som kunnat bli fallet om aktörer med liknande arbetsuppgifter valts ut. De som till en början valdes ut var politikern Lars Ahlkvist som är ordförande i kommunstyrelsen samt Stefan Winberg som är chef över Hörby kommuns samhällsbyggnadsförvaltning och sålunda har hand om själva planeringsarbetet. Ahlkvist har varit verksam i Hörbys kommunfullmäktige sedan 2000, medan Winberg endast arbetat i kommunen sedan lite mer än ett år sedan tillbaka. Att inte den förre samhällsbyggnadschefen valdes ut som intervjuperson till en början var av samma anledning som ovan, dvs. att materialet kunde bli mer dynamiskt om intervjupersonerna varit aktiva i kommunen under olika lång tid. I ett senare skede gjordes dock även en telefonintervju med den tidigare samhällsbyggnadschefen Ingmar Tykesson eftersom det fattades information om vad som låg bakom förändringarna i kommunens arbete. Intervjuerna genomfördes 2010-02-23 med Ahlkvist, 2010-03-13 med Winberg och 2010-03-16 med Tykesson. Intervjudatumen nämns här och tas inte upp i uppsatsen, eftersom de då stör läsningen. Undantag gäller om det är direkta citat.

Intervjuerna genomfördes i semistrukturerad form. Med semistrukturerad menas att forskaren har ett visst antal teman samt frågor som han/hon vill ska beröras men att intervjupersonen har stort spelrum i att utforma svaren. Forskaren har möjlighet att spinna vidare på de tankar intervjupersonen tar upp och behöver sålunda inte förhålla sig lika strikt till sin intervjuguide som när det gäller strukturerade intervjuer (Bryman & Bell 2005, s. 363). Den intervjuguide som använts är bifogad som bilaga 2.

Vid de första två intervjuerna användes bandspelare för att inte gå miste om viktig information. Vid intervjun med kommunstyrelsens ordförande uppstod dock viss komplikation med den tekniska utrustningen varför kompletterande minnesanteckningar också fick fungera som underlag. Intervjuerna transkriberades sedan utifrån teman som ansågs viktiga utifrån uppsatsens mål. Den kompletterande intervjun genomfördes via telefon samtidigt som anteckningar fördes.

2.3 Övrigt empiriskt material

Kompletterande material som använts gällande utvecklingen av Hörbys kommun på lokal nivå har dels varit Hörby kommuns hemsida. Vid intervjuerna fick exempelvis intervjupersonerna berätta vad de menar med de visioner och ambitioner som går att finna på kommunens hemsida. Definition av vad som menas med en landsbygdskommun har hämtats från publikationer från Glesbygdsverket medan information om Hörby kommuns historia har studerats i en skrift från Malmö Stad samt på Länsstyrelsens hemsida.

Information för att besvara frågeställning nummer två har främst utgått från Region Skånes hemsida. Endast en fraktion av det material som återfinns där återges i denna studie, detta eftersom studiens fokus inte ligger här utan på Hörby kommun. Vid kartläggandet av hur Skåne under senare årtionden förändrats har en del material också hämtats från Malmö Stads hemsida, eftersom det är här mycket förändringsarbete pågår som påverkar hela regionen. I besvarandet av den tredje frågeställningen har kompletterande material hämtats från såväl Malmö stads hemsida som Hörby kommun.

Anledningen till att informationsinhämtningen till studiens andra och tredje frågeställning främst utgått från internetkällor är dels därför att mycket material som rör utvecklingen i regionen finns publicerat här samt för att utvecklingsarbetet ständigt fortgår med nya publikationer via nätet som följd.

3. Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt ges en kort bakgrund till de förändringar som speglar samhällets utveckling idag. Eftersom begreppet som beskriver dessa är vidomfattande och inrymmer många olika aspekter kommer endast kärnan av det att presenteras här.

3.1 Globalisering

Sociologen Anthony Giddens förklarar begreppet globalisering som ”ett ökat ömsesidigt beroende mellan människor, regioner och länder över hela världen” (2003, s. 556). Begreppet har sålunda en otrolig vidd och innebär förändringar i många olika skalor och nivåer samt inom många olika fält. Knox och Marston (2004, s. 70) tar upp att begreppet har skild innebörd för olika människor. De beskriver emellertid att globalisering, ur ett brett perspektiv, kan sägas innebära att länkar och flöden av bland annat kapital, varor och människor ökar och intensifieras över nationella gränser. Författarna (2004, s. 67) visar på att utvecklingen av internationella och regionala styrelseformer förstärker globaliseringseffekterna, där exemplet EU kan sägas vara en viktig aktör.

Som centrala krafter bakom globaliseringsprocessen nämner Giddens (2003, s. 63) de dramatiska framstegen inom kommunikation, transporter och informationsteknologi. Han visar vidare på att begreppet ofta omnämns som ett ekonomiskt fenomen men att såväl politiska, sociala och kulturella faktorer är viktiga grundpelare. Författaren belyser även att globalisering inte enbart rör fenomen på global nivå utan även inverkar på det som sker på lokal nivå, det som påverkar vår vardag.

Knox och Marston (2004, s. 80) beskriver att varje plats och region har en egen unik roll i världssystemet men att de är del i ett större sammanhang och sålunda påverkar, och påverkas av, hur andra platser och regioner utvecklas. I detta sammanhang blir frågan om konkurrens aktuell. Som Giddens (2003, s. 87) tar upp har globaliseringen inneburit ökade möjligheter till resor utomlands med bakgrund av förbättrade kommunikationsmöjligheter samt allmänt ökat intresse för omvärlden. Wessel, Tunström och Bradley (2005, s. 145) poängterar att städer och regioner, såväl nationellt som internationellt, konkurrerar med varandra vad gäller bostad och arbetskraft. De argumenterar för att internationell medvetenhet om konkurrenskraftens och samarbetens betydelse är viktigt idag. Att arbetet med att marknadsföra platser och regioner har blivit allt viktigare kan ses som en naturlig följd av detta.

Knox och Marston (2004, s. 387) tar upp att det finns ett nära samband mellan globalisering och urbanisering då de drivits fram av liknande krafter som ovan nämndes som framsteg inom transporter, information och kommunikationsteknologi. Författarna (2004, s. 390) beskriver hur urbanisering påverkar städers attribut i och med större befolkningsmassa, men att det även påverkar städers förhållande till andra städer. I denna studie ses även det svenska begreppet tätorter som aktuellt i sammanhanget.

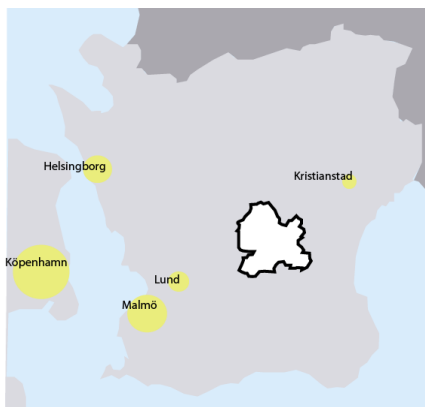
Viktigt att nämna är att urbanisering inte varit den enda rådande processen de senaste 30-tal åren, utan att flyttningsrörelserna varierat, där ibland mindre orter och den rena landsbygden varit mer attraktiva (Westlund & Pichler, 2000:16, s. 3). Det denna studie kommer att fokusera på vad gäller globaliseringens påverkan är det som följer i spåren av ökad befolkningsomflyttning där bland annat regioners och kommuners sätt att arbeta i en ökad konkurrenssituation är intressanta.

4. Hörby kommun

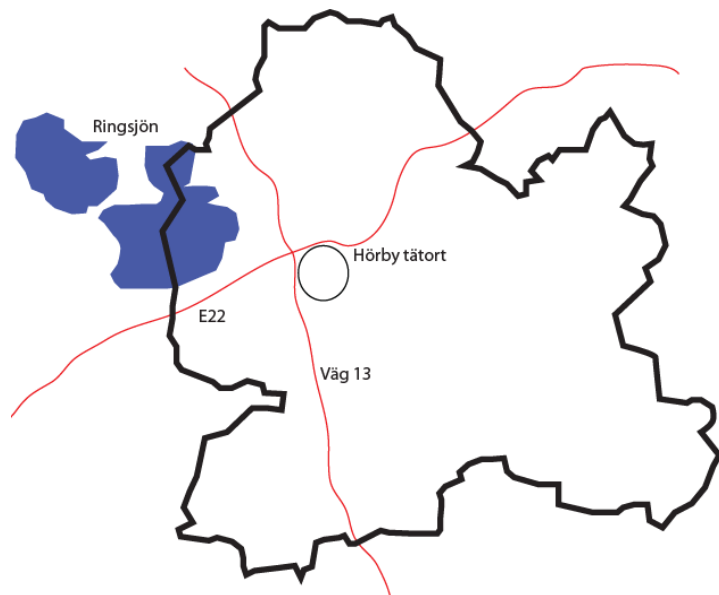
I detta avsnitt kommer fallstudieobjektet att presenteras för att sedan beskrivas utifrån olika aspekter. Först beskrivs kort Hörby kommuns geografiska läge och sedan kommunens grundläggande historia med fokus på Hörby tätort då den utgjort kärnan i utvecklingen. Därefter presenteras de förändrade villkor kommunen på senare tid ställts inför. Slutligen presenteras Hörby kommuns rådande visioner och ambitioner och hur kommunen arbetar för att nå dem.

4.1 Presentation av Hörby kommun

Hörby kommun ligger i mitten av Skåne vid Östra Ringsjön och angränsar till kommunerna Höör, Eslöv, Sjöbo, Tomelilla, Kristianstad och Hässleholm. Huvudtrafiklederna utgörs av E22 och Väg 13 som löper som ett kors genom kommunens nordvästra sida precis utanför Hörby tätort (för tydligare bild, se figur 1 och 2). Hörby kommun täcker en yta på 423 km² (Hörby kommun: b [online] 2010-03-10). Kommunen har ett varierande landskap och delas in i fyra delar, bygder, som har olika karaktärer. Bygderna utgörs av Hörby centralort, Ringsjöbygden i nordväst, slättbygden i sydöst samt mellanbygden där också skogsbygden räknas in som utgör hälften av landskapet och sträcker sig från norr till sydöst (Hörby kommun, 2005, s. 4). För att få en bild av några av de olika landskapskaraktärer som ryms inom Hörby kommun, se bilaga 1. Kommunen har ett invånarantal på cirka 14762 personer, varav dominerande 9000 av dem bor i Hörby tätort (Hörby kommun: b [online] 2010-03-10).

Figur 1: Hörby kommun i förhållande till Skåne- och Öresundsregionen.

Figur 2: Huvudtrafikledernas sträckning genom kommunen samt kommunens placering i förhållande till Ringsjön.

Eftersom studiens syfte är att försöka skapa en förståelse för hur planeringen av en landsbygdskommun påverkas av förändringar och utvecklingstankar i en större skala är det här på plats att motivera på vilket sätt Hörby kommun kan räknas som en landsbygdskommun.

Westholm (SOU 2003:29) beskriver att den definition av landsbygd som används i vardagligt tal handlar om att landsbygden är det som tar vid när den detaljplanerade bebyggelsen och det finmaskiga nät som karaktäriserar tätorter övergår i ett landskap som präglas av areella näringar (Glesbygdsverket 2008, s. 6 [online]). Det är denna senare definition som tas fasta på i denna studie, eftersom kommunens yta endast till mindre del består av tätortsbebyggelse. I jämförelse med kommuner inom Skåne region där de större städerna är lokaliserade, kan Hörby kommun även ses karaktäriseras av längre avstånd och annan tillgänglighet. Glesbygdsverket (2008, s. 7-8 [online]) påtalar att detta emellertid är faktorer som varierar i stort beroende på i vilken del av landet samt vilken region det är talan om.

4.2 Hörby kommuns historia

Hörby kommuns centrala läge i Skåne, med närhet till Ringsjön och placering mellan de sydvästska slättbygderna och Kristianstadsslätten, har gjort att området haft en viktig funktion som nod under historiens tid. Med varierande topografi och jordartsfördelning har området haft olika näringar att tillgå. Just dessa faktorer; den geografiska placeringen, topografin och naturförutsättningarna har påverkat möjligheterna för kommunens bebyggelseutveckling (Sanglert & Wallin, 2002, s. 4-5).

Före järnvägarnas ankomst utgjorde landsvägarna de viktigaste kommunikationslederna i inlandet. Tätorten Hörbys läge längs med vägen från södra Skåne till Kristianstad och Småland gjorde att ett gästgiveri, strax efter mitten av 1600-talet, växte fram. Samma århundrade fick Hörby också en starkt roll som administrativt centrum, då Hörby tingshus togs i bruk (Sanglert & Wallin, 2002, s. 16, 22). Sanglert & Wallin (2002, s. 17) tar upp att det troligen var mellan mitten av 1600-talet och mitten av 1700-talet som Gamla Torg utformas. Ett torg som kom att bli startskott för flera torg och som visade marknadernas betydelse för orten. I slutet av 1700-talet skedde en ökad satsning på vägnätet och under 1800-talet bidrog gästgiverier till att byar upplevde stark ekonomisk tillväxt, något som också lockade till sig andra näringsverksamheter. I slutet av 1800-talet kom järnvägen till Hörby med sträckningar mellan Hörby- Höör, Hörby- Tollarp och Hörby- Eslöv. I detta sammanhang växte mindre järnvägssamhällen fram, såsom Ludvigsborg. Det var i dessa orter de industriella verksamheterna förlades. Järnvägen kom att förstärka Hörbys roll som tjänste- och servicesamhälle (Sanglert & Wallin, 2002, s. 19, 22).

I slutet av 1800-talet och begynnelsen av 1900-talet skedde sålunda en kraftig ekonomisk expansion av Hörby municipalsamhälle. En expansion som, som Sanglert & Wallin (2002, s. 25) tar upp, hade att göra med ortens utveckling från lokalt till regionalt centrum i Skånes inland. På 1950-talet stagnerar dock ortens utveckling markant då den sista järnvägsförbindelsen läggs ner. I slutet av 1970-talet ökar dock intresset för Hörby och villamattor börjar breda ut sig i ortens utkanter (Sanglert & Wallin, 2002, s. 20). Hur den fortsatta utvecklingen ser ut tas inte upp av Sanglert och Wallin. På länsstyrelsens hemsida framgår emellertid att utvecklingen stått relativt stilla i kommunen och att det snarare handlat om att förvalta det befintliga än att bygga nytt (Länsstyrelsen [online] 2010-03-24)

4.3 Förändrade villkor

Tykesson berättar om hur Hörby kommun det senaste årtiondet varit med om en påfallande förändring. Från att ha varit en landsbygdskommun med nolltillväxt, vilket var fallet i början av 2000-talet, har befolkningen börjat öka. Detta med bakgrund av tillväxten av Malmö, Lund och hela Öresundsregionen. Efter att de mer närliggande orterna, såsom Staffanstorp, först fått ta del av tillväxten har befolkningstrycket nu förflyttat sig till bland annat Hörby kommun. En kommun där det idag byggs som aldrig förr. Från att tidigare haft som uppgift att arbeta om gamla detaljplaner handlar det nu om att få fram nya planer i rask fart. En vidare intressant aspekt Tykesson tog upp var att han sett en förändring av vilka som söker sig till kommunen och noterat att det idag är mycket högutbildade med annat kulturellt mönster än de som tidigare dragits till kommunen. Han berättar att detta bland annat märkts genom en annan inställning till att överklaga planer där den nya målgruppen mer än gärna tycker till.

Den idag gällande översiktsplanen för Hörby kommun klubbades igenom 2005 och bygger på den icke- befintliga tillväxt som var aktuell i början 2000-talet (Tykesson). Winberg berättar emellertid att arbetet med att aktualisera planen för närvarande är i full gång. En plan som kommer att bygga på den tillväxttakt på 1-2% som, med undantag från 2009 då det var ovanligt höga dödstal, varit aktuell den senaste tiden. Att behålla den rådande tillväxttakten är något som kommunen räknar och strävar efter vilket märks i kommunens visionsarbete som presenteras under nästa rubrik. Expansionen av kommunen är dock inte något som flyter på problemfritt. Tykesson berättar exempelvis om de inneboende problem som finns i den kommunala organisationen. I det politiska system och budgetsysteem som råder finns stor tröghet, vilket gör att kommunen har problem att hantera plötsliga förändringar såsom ökat befolkningstryck. Vidare aspekter att ta hänsyn till vid ökat befolkningstryck är vikten av att utvecklingen går hand i hand med det underlag som krävs för att stödja den, såsom skolor och annan service. Det sistnämnda är något som tas upp av alla intervjupersoner.

Förutom förändringen med ökad tillväxttakt nämner även Tykesson skiftet av politiskt styre som bakgrund till kommunens förändring. Tidigare var kommunen konservativ och försiktig med expansion, det var när centerpartiet hade den politiska makten. Med moderaterna vid styret, vilket är fallet idag, ser arbetet helt annorlunda ut. Moderaterna är mer aggressiva och arbetar mycket för att kommunen ska synas i olika sammanhang, bland annat med marknadsföring i samarbete med Skåne nordost.

4.4 Vision och ambition

På Hörby kommun presenteras Hörby kommuns vision för 2020. I tre punkter sammanfattas det som kommunstyrelsens arbetsutskott år 2008 fastställt att Hörby i framtiden ska stå för:

- ”Hörby – den djärva, växande kommunen i Skåne
- Ledande inom utbildning, service och företagsamhet
- Har nära till allt, bra boende och härlig miljö” (Hörby kommuns: c [online] 2010-03-05)

I en förklarande text beskrivs Hörby som kommunen som vill och vågar mer. Genom sitt mod att förändra bilden av vad kommuner kan åstadkomma, tillsammans med faktorer som prisvärt boende, god service och allmänt attraktivt läge dras allt fler till Skånes mitt. Med placering i

hjärtat av Skåne erbjuder kommunen det lilla extra, med närhet till såväl stad som natur. Det är här det goda livet har sin hemvist, något som möjliggörs av de många och bra sätten att ta sig till och från Hörby. Vidare ska kommunen resa sig som en förebild bland Sveriges kommuner vad gäller företagsamhet, service och utbildning. Företagsamheten ska spira, kunskap och bildning aktas högt och omtanke sitta i förarsätet. Hörby ska vara ett självklart val för en hållbar och balanserad livsstil samt en självklar anhalt för de som söker natursköna upplevelser och unika attraktioner (Hörby kommun: c [online] 2010-03-05).

Vid samtalen med intervjupersonerna kring vad ovanstående innebar blev svaren något skiftande. Winberg inledde först med att berätta hur varje kommun idag försöker skapa en unik profil. En profil som både ska verka inåt i organisationen och fungera som en slags plattform från vilken organisationen kan arbeta utefter, men även utåt i marknadsföringssyfte för att attrahera nya kommuninvånare och företag. Han beskriver att kommunen känt ett behov av en ny profil, vartefter dagens utformats. Gällande den första punkten om framtida visioner berättar Winberg att det funnits många diskussioner kring begreppet djärv och hur det kan tolkas. Han beskriver att begreppet syftar till att visa kommunens expansions- och investeringsvilja, att kommunen aktivt arbetar för att förhöja kommunens attraktionskraft och inte endast sitter som åskådare. Intervjupersonen medger dock att kommunen fortfarande inte är helt klara på vad de menar men att det är under diskussion. Det Ahlkvist tog upp som centralt gällande den första visionspunkten var just kommunens mod att våga satsa för att höja attraktionskraften. Att Hörby kommun från att vara mindre känd ska gå till att bli en uttalad plats på kartan. Gällande visionspunkt nummer två berättar han om hur det mellan olika kommuner finns rankningar om hur duktig man är inom olika ämnesområden. Han beskriver kommunens ambition med:

Vi ska liksom ligga lite högre. Även om vi kanske inte är den mest resursstarka kommunen eller den största så behöver inte det vara något hinder, för vi ska ha ambitionen att mäta oss med de bästa när det gäller resultat. Det handlar ju om förutsättningarna för inflyttning.
(Ahlkvist, 2010-02-23)

Ahlkvist beskriver vidare att för att locka potentiella invånare till kommunen krävs att det inte finns avsaknad av sådant som det finns tillgång till i de större städerna som Lund och Malmö. Det behövs till exempel bra boendemöjligheter, skolor, äldreboende, fritids och kulturutbud. Vidare nämns företagsamheten som viktig, något som Ahlkvist framhäver är stark på orten vad gäller mindre företag och något som ska ges fortsatta förutsättningar för. Det Winberg tar upp när det gäller den andra visionspunkten är att alla kommuner har som del i sin profil att vara duktig på exempelvis utbildning, att det nästan är ett krav att ha med. Gällande den sista visionspunkten berättar Winberg att kommunen ligger bra till med pendlingsavstånd till många olika ställen. Vidare har kommunen spännande landskapskaraktär där boende i många olika landskapstyper kan väljas. Ahlkvist kommenterar inte den sista visionspunkten något särskilt utan verkar se den som självklar. Kanske det har att göra med att det denna vision uttrycker också är något de flesta kommuner har med i sin profil.

Att profilerings- och marknadsföringsarbete är en viktig del av kommuners uppgifter idag är allmänt känt. Detta arbete har dock inte alltid haft den betydande roll som det har idag. Ahlkvist påtalar att Hörby kommunorganisation först under den aktuella mandatperioden insett betydelsen av marknadsföring och börjat arbeta mer med den sedan 2007. Även om avsnittet om globalisering tar upp den stora bakgrunden till de förändringar som skett beskriver Christoferson & Öhman (1998, s. 38- 41) den förändrade situationen för just

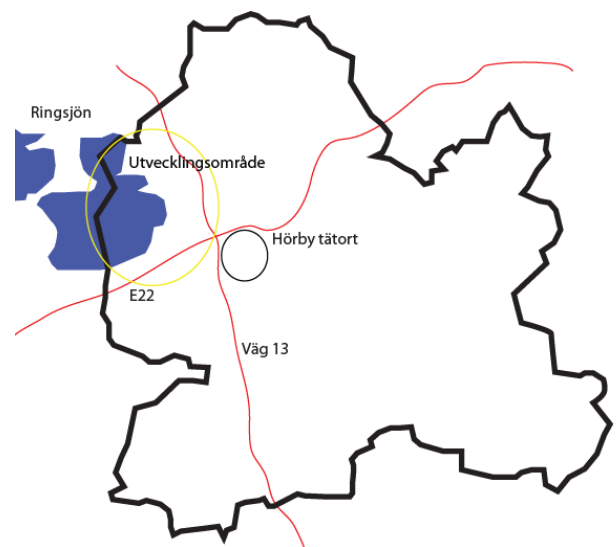
kommuner. De tar upp hur kommuner idag har en annan roll än de hade för ett antal årtionden sen. Med ändrade synsätt som blivit en följd av övergången från industrisamhället till informationssamhället har kommuner fått allt mer ansvarsområden. Vidare belyser författarna den påverkan internationaliseringen har fått på kommuners invånare och näringsliv vilket lett till att kommuner idag befinner sig i en position med osäker framtid. En situation som leder till ökad interkommunal konkurrens där bland annat tävlan om arbetstillfällen, forsknings- och utvecklingsenheter och skapandet av profil blir viktiga ingredienser i det kommunala arbetet.

Vid diskussion med intervjupersonerna kring konkurrens framhäver de snarare de många samarbeten Hörby kommun har med grannkommunerna. Såväl Ahlkvist som Winberg tar som exempel upp samarbetskommittén Skåne nordost där kommunerna Bromölla, Hässleholm, Hörby, Kristianstad, Osby, Perstorp och Östra Göinge ingår. Winberg menar på att om det är talan om konkurrens är det snarare mellan de större ingående orterna i detta samarbete, dvs. Hässleholm och Kristianstad. De mindre orterna försöker snarare dra nytta av de resurser som finns i de stora kommunerna. Vidare samarbeten intervjupersonerna framhäver är det med Höör och Eslövs kommun gällande turistnäringen kring Ringsjön samt även den pågående sammanslagningen av räddningstjänst och IT-avdelning med Höör.

4.4.1 Aktuella projekt

Vid diskussion kring aktuella projekt verkade fokus ligga på olika ställen hos intervjupersonerna. Medan Ahlkvist fokuserade på kommunens utbyggnadsplaner som skulle locka fler invånare och verksamheter till kommunen lyfte Winberg även fram förnyelseprojekt som finns för tätorten. Det finns anledning att tro att intervjupersonernas fokus på frågan om aktuella projekt är annorlunda, inte endast på grund av deras olika roller i kommunorganisationen utan även utifrån hur stor påverkan de tänker att faktorer utifrån kommer att ha på kommunens utveckling. Detta kommer att diskuteras efter genomgången av de projekt som är aktuella idag.

Ahlkvist tar upp att de områden kommunen förväntar sig ska utvecklas mest är de delar som har egen växtkraft i och med attraktivt läge, de som är belägna närmast Ringsjön såsom Ludvigsborg, Häggenäs och Ringsjöstrand. Vidare har Osbyholm och Lyby stor potential att växa samt även själva tätorten Hörby (se figur 3). Winberg berättar att planerna för Ludvigsborg är att invånarantalet på 1000 personer ska kunna fördubblas. Han beskriver hur de ovan nämnda områdena är i full gång med att utredas och planeras för. Anledningar till att just dessa områden är attraktiva är dels landskapliga kvalitéer men mycket även tillgängligheten utmed huvudlederna och till kollektivtrafik. Ahlkvist medger att de pågående projekten medför stor förändring av landskapsbilden. Mycket åker- och skogsmark ersätts av boende. Ett specifikt exempel han nämner är Ängströmsmarken vid Ringsjöstrand som idag är lantbruksmark och äng men där det planeras för ett 30-tal villor.

Figur 3: Utvecklingsområde i Hörby kommun

Vid frågan om hur kommunen ställer sig till förtätning kontra utspridning menar Ahlkvist att det visst kan vara aktuellt med förtätning och byggande på höjden snarare än bredden, men att det kring Hörby tätort finns en hel del begränsningar i form av vägnät och luftledningar. De försöker dock hitta områden efterhand i takt med att mark blir tillgänglig. På frågan om kommunen väntar sig tillväxt i andra delar, förutom den nordvästra delen, av kommunen svarade Winberg att det visst finns en möjlighet för en mindre ökning. Han verkar dock mena att det i sådana fall endast rör sig om en mindre skara, en skara som söker andra landskapliga kvalitéer än vad som finns i utbyggnadsområdena.

De förnyelseprojekt för tätorten som Winberg berättar om handlar om hur centrum ska förnyas. Eftersom torgen inte utvecklats så mycket på sistone samt för att de historiskt sett haft stor betydelse för orten är ambitionen att återskapa den karaktär som tidigare funnits kring torget samt själva torget i sig. Han berättar om hur de befintliga torgen, som idag främst används som parkeringsplatser, ska förnyas i gammal tappning för att förstärka den historiska kopplingen och funktionen av en social mötesplats.

Ambitionen att växa och vara en attraktiv kommun är något som verkligen syns i den investeringsvilja som råder i kommunen. Winberg berättar att det inte investerats så mycket i kommunen under en längre tid, men att det nu kommit igång på allvar med flera olika projekt. Förra året låg exempelvis kostnaden för investeringar på 135 miljoner kronor som är något av ett rekord. Ett projekt som kommunen nyligen genomfört är anläggandet av Hörby sportcenter som, som nämns under inledningskapitlet, utgjort kommunens största satsning någonsin. Intervjupersonerna berättar om det badintresse många av Hörby kommuns invånare har och att kommunen länge känt behov av att upprusta det utomhusbad som sedan länge funnits i kommunen. Med förfrågningar från Friskis och Svettis att etablera sig i Hörby dök tankarna upp på ett kombinerat sportcenter. Intervjupersonerna berättar att satsningen är grundat i önskemål från medborgare och i första hand till för dem, men att de ser hopp i anläggningen om att attrahera folk från andra delar av Skåne och att de på så vis får upp ögonen för Hörby som helhet. Att kommunen är glada för att satsa på motion och idrott ses även genom deras erövrande av titeln Årets idrottskommun 2009. Ett pris som betytt mycket för kommunen eftersom ingen kommun tidigare, med så pass få invånare, har vunnit det (Hörby kommun: d [online] 2010-03-11).

Gällande påverkan på kommunens utveckling utifrån har, som nämnt ovan, intervjupersonerna olika tankar vilka speglar hur de tror att utsikterna ser ut för Hörby kommuns utveckling. Ahlkvist ser att etablerandet av forskningsanläggningarna i Lund kommer att leda till ökat tryck på boende kring Lund och att Hörby kommun kommer att ha möjlighet att ta del av den tillväxten. Winberg är mer skeptisk till denna tro och menar att den befolkning som kommer att följa med etablerandet inte främst tillhör den målgrupp som idag lockas till Hörby kommun. Det kommer handla om mycket internationella forskare med vistelse i Sverige under en kortare tid, medan de som Hörby kommun attraherar främst är människor i 30-årsåldern, med barn eller planer på att skaffa, som söker efter fast bostättning. Han medger dock att en viss skara kan komma att söka sig till Hörby kommun och att de arbetar för att attrahera dem, men att det inte handlar om samma mängd som många politiker tänker sig.

De två intervjuer som gjorts visar att det inom kommunen finns olika sätt att förhålla sig till ovanstående visionstankar. Medan intervjupersonen som innehar positionen av att vara kommunstyrelsens ordförande verkligen talar för att Hörby kommun ska få en självklar plats på kartan, talar samhällsbyggnadschefen mer sakligt om de projekt som sker i kommunen.

Ahlkvist talar gärna om Hörby kommun i ett större sammanhang och framhäver att om kommunen ligger bland de mest attraktiva i Skåne blir den även attraktiv i ett större sammanhang och kan attrahera allt fler.

4.4.2 Infrastruktur

Som det ser ut idag genomkorsas, som tidigare nämnt, Hörby kommun av två huvudfartleder, E22 och Väg 13. Vidare finns det mindre vägar inom kommunen. Sätten att ta sig inom Hörby kommun är främst med bil, kollektivtrafik och genom närtrafik. Närtrafiken är en efterfrågestyrd trafik som inte är linjebunden och som görs med taxibil. Det finns sålunda möjlighet att färdas mellan Hörby tätort och övriga platser i kommunen där det inte finns tillgång till busstrafik (Hörby kommun: e [online] 2010-03-12). Transportmedlen som används för att ta sig till och från Hörby kommun är främst bil och buss, i vissa fall kombinerat med tåg från Höör.

Det pågår skilda projekt med att förbättra tillgängligheten såväl inom som till och från kommunen. I slutet av 2009 förbättrades närtrafiken i form av att taxibilar även började köra helgtrafik (Hörby kommun: e [online] 2010-03-12). Det planeras även för, samt pågår, en ombyggnation av E22 till motorväg samt mötesfri väg. Detta är ett projekt som dels har som syfte att göra vägen säkrare, men som även utgör en viktig del i att utveckla näringslivet samt öka rörligheten på arbetsmarknaden inom Öresundsregionen (Vägverket [online] 2010-02-12). Att arbetet med E22 utgör en viktig del i Hörby kommuns utveckling kan bland annat ses i ett sammanträdes protokoll från kommunstyrelsens arbetsutskott från augusti 2006 (Hörby kommun: f [online] 2006-08-23). Där beskrivs hur Hörby kommun under flertalet år försökt påverka för att få stånd en utbyggnad och upprustning av vägen. En pådrivning som skett i nära samarbete med kommunerna i Nordost, övriga berörda kommuner, Sydsvenska handelskammaren samt Region Skåne. Vid samtal med Winberg tog han upp att projektet ses som en viktig del i att kunna erbjuda bra boende då den kommer att underlätta för pendlare i form av minskade pendlingstider. I översiktsplanen från 2005 (Hörby kommun, 2005, s. 21) beskrevs även att en breddning av väg 13 var planerad, vilket skulle innebära att trafik mellan Malmö och Höör i högre utsträckning skulle passera genom Hörby kommun. Winberg berättar emellertid att någon ombyggnation av Väg 13 inte finns med i Vägverkets planer som sträcker sig till 2021.

I översiktsplanen från 2005 (Hörby kommun, 2005, s. 13) tas även upp hur kommunen aktivt skulle arbeta för att en ny järnvägsförbindelse, så kallad Diagonalen, skulle förläggas till Hörby kommun. Ett projekt som främst skulle ha som syfte att minska restiden mellan Kristianstad och Lund men sålunda även mellan Hörby och de nämnda städerna. Vid samtal med intervjupersonerna verkar dock detta projekt ligga långt borta. Winberg berättar att han känner till projektet men att han inte har någon aning om vilket prioritet projektet har. Ahlkvist tar upp att det inte är där prioriteringarna ligger från Region Skåne. Projekt som går före är Europabanan och Simrishamnsbanan. Intervjupersonen uttrycker en viss oro över att Hörby inte har någon järnvägsstation och ser att ett stort hot mot Hörby kommuns utveckling utgörs av klimatfrågan. Med boende på landet ökar klimatpåverkan, vilket han tror kan leda till att utveckling av större städer kommer att premieras i framtiden. Klimatproblemet med vägutbyggnad nämns även i översiktsplanen från 2005 (Hörby kommun, 2005, s. 27) där det tas upp hur en utbyggnad samt upprustning av vägar, däribland E22, motverkar de nationella miljömålen om bland annat begränsad klimatpåverkan och frisk luft.

5. Påverkan från omvärlden

I kommande avsnitt kommer först ett urval av väsentliga förändrade villkor för Skåne att redogöras för. Detta då de kan ses som bakgrund till de centrala tankar som finns på regional nivå idag. Därefter kommer den vision som regionen strävar mot att presenteras och ett urval av de projekt, inom samhällsplaneringsområdet, som är igång för att nå denna.

5.1 Förändrade villkor för Region Skåne

Under de två senaste decennierna har stora förändringar skett inom det geografiska område som sedan 1999 kallas Region Skåne. En förändring är just den skiftande regionala ansvarsfördelning som kommit med bildandet av Region Skåne, ett projekt som är ett led i en nationell försöksverksamhet. Från att tidigare benämnts Skåne landsting har, med utökade ansvarsuppgifter, området kommit att kallas Region Skåne istället. En förändring som ger större möjlighet än tidigare att samordna viktiga frågor som gagnar såväl Skåne som helhet som de enskilda kommunerna (Malmö stad, 2000, s. 35). På Malmö stads hemsida (Malmö stad: a [online] 2010-03-18) beskrivs andra stora förändringar som påverkat och än idag påverkar regionen som helhet med visst fokus på Malmö stad som tillväxtmotor. Bland dessa omnämns bland annat Sveriges medlemskap i EU 1995, Öresundsförbindelsen som blev realitet 2000, Citytunnelprojektet, arbetet med Agenda 21 och etablerandet av en ny högskola i Malmö. Med den fasta förbindelsen mellan Malmö och Köpenhamn blev Skåne tillsammans med det danska huvudstadsområdet del i Öresundsregionen, en region som starkt arbetar för att marknadsföra sig i Sverige och världen (se exempelvis Öresundsregionen [online] 2010-03-19). I ett dialog- pm från 2004 (Malmö Stad: b [online] 2010-03-19) tas upp att Malmö beräknas ha den starkaste tillväxtkraften i Skåne samt att stadens regionala roll inom flera skilda områden på senare år förstärkts. Det poängteras emellertid att Malmö inte ensamt är ansvarig för regionens framgång utan att även städerna Lund, Helsingborg och Kristianstad är viktiga i sammanhanget. Något som det skrivit mycket om i medierna på sistone, samt något som togs upp av intervjupersonerna, är etablerandet av forskningsanläggningarna ESS och MAX IV i Lund. Anläggningar som, enligt Lunds kommun ([online] 2010-03-19), kommer att bli världsledande och utgöra ett nav i Europas infrastruktur för forskning. Som följd av Öresundsbron och den europeiska regionaliseringen krävs, enligt Malmö stad (2000, s. 35), att Skåne har förmåga att framträda som en stark aktör internationellt sett samt att lösa interna problem som sträcker sig över kommungränser genom samordning av sina resurser.

5.2 Region Skånes vision och ambition

1999 antogs ett regionalt utvecklingsprogram för Skåne som 2004 reviderades och konkretiserades (Region Skåne: a, 2004, s. 3 [online]). Under våren 2008 aktualiserades programmet bland annat i syfte att identifiera de utmaningar som anses vara viktigast för Skåne inom den närmsta framtiden samt för att lyfta fram de insatser som behöver göras för att möta dessa (Region Skåne: b, 2009, s. 16 [online]). I det senaste programmet (Region Skåne: b, 2009, s. 8- 10) går att läsa om den vision som regionen arbetar och har arbetat mot sedan 1999, Ett livskraftigt Skåne- vision för 2016. En vision som ämnar ge inspiration och energi samt vägledning för de aktörer som arbetar med utvecklingen av regionen. Vidare beskrivs hur Region Skåne år 2016 ska uppfylla alla de krav och förväntningar som kan finnas på en region sett utifrån både ett boende-, företags- och besöksperspektiv. Med kommande

infrastruktursatsningar såsom bron mellan Helsingborg- Helsingör och Fehmarn Bält- bron kommer transporterna i södra Skandinavien och norra Europa att förbättras. Skånes roll som Sveriges port till kontinenten utökas. Arbetspendlingen över Öresund med 20 000 år 2008 kommer 2016 kunna räknas till det dubbla. Samtliga väsentliga gränshinder kommer att vara undanröjda och självklarheten att kunna röra sig på ett klimatsmart sätt i hela Öresundsregionen är ett faktum, något som gör att befolkningen tillåts bo och verka var som i regionen utan att miljön belastas i onödan. Detta ska bli möjligt tack vare bland annat utbyggd kollektivtrafik i form av buss och tåg. Arbetsplatser kommer det att finnas gott om i utbudet av blomstrande näringsliv, universitet, högskolor och forskningsbaserade företag, där människor har arbete efter kompetens och förmåga oavsett funktionshinder, ålder, kön, etnicitet med mera. Vidare kommer storstad och landsbygd fungera i nära symbios och det kommer att finnas god tillgång på natur- och rekreationsområden i hela Skåne. Slutligen kan nämnas att Skåne 2016 har en bra miljö med ren luft, minskade luftföroreningar och buller. Mot bakgrund av detta kan slutsatsen dras att det inte kommer att finnas någon anledning till varför någon skulle välja att bosätta sig någon annanstans än i Skåne i framtiden.

I det regionala utvecklingsprogrammet för Skåne 2009-2016 (Region Skåne: b, 2009, s. 14- 15 [online]) beskrivs övergripande målsättningar som satts upp för att kunna förverkliga regionens vision. Målsättningarna handlar om attraktionskraft, tillväxt, bärkraft och balans (se figur 4) och fångar enligt författarna de ekonomiska, sociala och miljömässiga delarna i begreppet hållbar utveckling. Målsättningarnas innebörd kan inte ses som enskilda utan hänger samman och påverkar varandra, vilket illustreras i bilden till höger. Med attraktionskraft menas att Skåne ska vara en tilltalande region att såväl besöka, leva och verka i. Regionen ska tillhöra en av de bästa i Europa och attrahera investerare, konferenser och vidare aktiviteter. I detta ligger en önskan om en positiv ekonomisk utveckling, en utveckling som ger ökade sysselsättningsmöjligheter och sålunda är en central del i att nå välfärd. Denna tillväxt har nära samröre med ökad konkurrenskraft vilket det skapas förutsättning för i och med ökad internationell, nationell och regional tillgänglighet. Bärkraft innebär ökad jämlikhet mellan olika grupper och att invånarna ska må bra och klara av att hantera livets utmaningar. Vidare inbegrips en resurshållning av Skånes tillgångar för kommande generationer. Den fjärde målsättningen, balans, utgår från synsättet att olikheter är en styrka som berikar och ger den dynamik som krävs för en utveckling av Skåne. I begreppet ligger en önskan om att Skåne ska utvecklas på sina egna villkor där lokala förutsättningar och resurser för tillväxt ska tas tillvara och hållbar utveckling främjas.

Figur 4: Region Skånes målsättningar

5.2.1 Aktuella projekt

Arbetet med Skånes tillväxt utgör ett stort fält vilket bland annat speglas av den mängd projekt som är igång och den information som finns att tillgå om dessa samt om utvecklingen i regionen stort. I denna studie har 2 projekts valts ut och detta med tanke på deras koppling till samhällsplanering; European Spallation Source (ESS) samt Strukturbild för Skåne.

Förra året avslutades ett projekt som handlade om att studera de regionala effekter som kan väntas bli en följd av etablerandet av forskningsanläggningarna ESS och MAX IV. I rapporten ESS i Lund- effekter på regional utveckling (Region Skåne: c, 2009, s. 3, 10-14 [online]) presenteras resultaten från detta projekt. Det beskrivs hur projektet genomförts i två parallella spår, ett kvantitativt och ett kvalitativt. Medan det kvantitativa spåret kretsat kring tillväxtprognoser har det kvalitativa spåret utgått från bland annat omvärldsanalys, enkäter och seminarier. Arbetet med dessa spår har mynnat ut i en visionsbild av hur de bägge forskningsanläggningarna påverkar regionens utveckling. I denna uppsats tas endast resultat från det kvantitativa spåret upp eftersom det anses som mest relevant i förhållande till samhällsplanering och Hörby kommuns utveckling. I ovannämnd rapport redogörs för ESS effekter på bland annat tillväxt, fastighetsmarknad och infrastruktur. Gällande den första aspekten tas upp att tillväxteffekterna av etablering av ESS följs av såväl direkta som indirekta effekter. De direkta effekterna bygger på att en viss summa pengar investeras i Skåne medan de långsiktigt indirekta effekterna tar sin utgångspunkt i anläggningens betydelse för teknologisk utveckling, innovationsklimat, marknadsföring av regionen och potentiella spin-off- effekter. Hur stora de indirekta effekterna blir är sålunda, som nämnt i rapportens förord, beroende på hur väl vi lyckas ta emot ESS samt tillvarata de effekter anläggningen kan ge i ett längre perspektiv. Vad gäller den andra aspekten, fastighetsmarknaden, påpekas att utifrån de beräkningar som gjorts på förväntad tillväxt kommer efterfrågan på bostäder i Skåne att öka med 500 bostäder per år. Detta är något som kan betraktas med bakgrund av målet om 5000 bostäder/ år som anges i det regionala utvecklingsprogrammet samt den siffra som varit aktuell de senaste fem åren med 4700 bostäder/ år. I rapporten beskrivs vidare att vägtrafiken, enligt ÖRIB¹ fram till 2045 kommer att öka med drygt 30 % varför omfattande investeringar i vägnätet kommer att anses som nödvändiga. Vidare kommer det att krävas investeringar i järnvägstrafiken då den årliga ökningen, enligt skånetrafiken, kommer att vara 6 % fram till 2037. Arbetet med hur etablerandet av forskningsanläggningarna kan påverka regionen i positiv riktning fortgår. Utifrån de slutsatser som dragits i projektet *Effekter på regional utveckling vid etablering av ESS* har två nya projekt arbetats fram. Dessa projekt, innehållandes flera delprojekt, har som syfte att utifrån etablerandet stärka regionens tillgänglighet, attraktivitet och innovationsstruktur för att få till stånd ökad tillväxt och sysselsättning (Region Skåne: d [online] 2010-03-20).

Projektet *Strukturbild för Skåne* startades 2009 och kommer att pågå fram till 2012. Syftet med projektet är att arbeta med kopplingen mellan de regionala utvecklingstankarna (uttryckt i det regionala utvecklingsprogrammet beskrivet tidigare), den regionala fysiska samhällsplaneringen samt den kommunala översiktsplaneringen. Målet med projektet är tvådelat. Dels finns det en strävan om att regionala aspekter i större omfattning bör genomsyra kommunernas översiktliga planering och dels arbetas det för att kommunernas översiktsplanering på ett tydligare sätt ska bli en del i en regional enhet. Som del i detta arbete produceras en mängd underlagsmaterial som kommunerna ska ha praktisk nytta av och vidare ha möjlighet att direkt omsätta i sin översiktsplanering. En önskan i arbetet med projektet är att nya arbetsformer mellan Region Skåne och Skånes 33 kommuner växer fram (Region Skåne: e [online] 2010-03-22).

I projektbeskrivningen tas upp att projektet ska leda till en överblick över hur markanvändningen för verksamheter och bostäder ser ut i Skåne. Vidare ska studeras hur den befintliga och planerade tillgängligheten, i form av infrastruktur, ser ut i Skåne och hur den

¹ ÖRIB står för Öresundsregionens infrastruktur och byudvikling och är projekt som studerat just det som namnet säger (IBU- Öresund [online] 2010-03-22)

bäst kan utnyttjas i förhållande till markanvändning. Detta för att möjliggöra för minskade transporter och koldioxidutsläpp. Bakgrunden till projektet ligger i konstaterandet att det i Skåne är en ojämn balans i tillgången på mark för verksamhetsetableringar. Med ökad samverkan över kommungränser och med hjälp av den regionala överblicken ska de kommuner som har brist på mark ha möjlighet att hänvisa olika typer av verksamheter till andra kommuner inom regionen där potentiell etablering kan vara lämpligt. Genom denna samverkan tros Skånes attraktionskraft som region öka och så även antalet företag inom regionen. Eftersom efterfrågan på mark för verksamheter och bostäder kraftigt varierar inom regionen spelar orters profil och attraktionskraft stor roll. De orter som idag har god tillgänglighet men inte anses som attraktiva kan arbeta med frågor om attraktionskraft och profil för att locka till sig företag och bostäder, vilket i längden anses förbättra den totala tillgängligheten till arbetsmarknaden. I projektbeskrivningen framhålls vidare att för- och nackdelar med flerkärnighet ska belysas, det ska undersökas om det i Skåne finns olika kärnor med skilda roller och funktioner samt funderas kring hur arbetet kan se ut för att förbättra samspelet inom regionen. Projektet *Strukturbild för Skåne* består av flera olika delar, med vilka arbetet pågår parallellt (Region Skåne: f [online] 2010-02-27, s. 1- 2).

6. Lokala tankar kontra regionala

I detta avsnitt kommer en diskussion föras kring hur utvecklingstankarna i Hörby kommun går ihop med de tankar som finns om utveckling på regional nivå. Det mesta av underlaget till denna frågeställning har presenterats så fokus i detta avsnitt kommer att ligga på att koppla samman lokal och regional nivå.

6.1 Centrala förändringar

Under de senaste tiotal åren har, som beskrivits tidigare, stora förändringar skett som påverkat utvecklingen av Region Skåne och sålunda Hörby kommun. Bland annat har vi gått med i EU vilket ökat Sveriges internationalisering. Med fast förbindelse mellan Danmark och Sverige har Sveriges och speciellt Skånes anknytning till resten av Europa blivit alltmer påtaglig med bland annat bildandet av Öresundsregionen som följd. Arbetet med att dra till sig människor, företag, besökare samt andra intressenter har förstärkts, ett arbete som tycks ge resultat då Skånes har en stadig befolkningsökning, en ökning som började sätta fart alltmer sedan år 2000 (Region Skåne: g [online] 2010-03-24). Med bakgrund av detta är det inte märkligt att se det ökade befolkningstryck som Hörby kommun haft sedan 8 år tillbaka. Ett befolkningstryck som lett till att kommunen behöver producera planer i en snabbare takt än någonsin förut.

6.2 Visioner kontra faktiska projekt - fokus på infrastruktur

I Region Skånes vision om ett livskraftigt Skåne beskrivs att storstad och landsbygd ska fungera i nära symbios. Med förbättrad kollektivtrafik ska varje invånare 2016 ha möjlighet att bo var som helst i regionen med möjlighet att färdas på ett klimatsmart sätt där miljön inte belastas. Vidare ska Skåne 2016 karaktäriseras av ren luft med minskade luftföroreningar och buller. I rapporten *ESS i Lund- effekter på regional utveckling* tycks dock utvecklingen peka i en annan riktning. Ett av de förväntade resultaten av etablerandet av ESS och MAX IV är att vägtrafiken fram till 2045 kommer att öka med 30 %. Huruvida denna siffra sedan kommer att minska eller öka visar inte studien. Gällande järnvägstrafik spås denna öka med 6 % per år fram till 2037. Hur kan dessa scenarion ses påverka Hörby kommun? Med utgångspunkt i det första scenariot ses anläggandet av "Diagonalen" som ett måste för att invånarna ska ha möjlighet att färdas klimatsmart. Även om det i Hörby kommun finns möjlighet att färdas kollektivt i form av buss kan detta färdmedel inte jämföras med tåg ur utsläppssynpunkt. Intervjupersonerna delgav emellertid informationen om att projektet med "Diagonalen" inte verkade ligga nära i tid då prioriteringarna från Region Skåne, enligt Ahlkvist, i första hand ligger på Europabanan och Simrishamnsbanan. Utan järnväg, hur ska invånare då lockas till att bo i Hörby kommun? Winberg tog upp att de som kommunen främst attraherar är människor i 30-årsåldern som söker efter en fast bostättning, människor som har barn eller planerar att skaffa inom de närmsta åren. En reflektion är att småbarnsfamiljer generellt sett använder bil i stor utsträckning och kanske inte påverkas av om det går järnvägstrafik till Hörby kommun eller ej. Med allt större befolkningstryck på regionen och sålunda på de ingående delarna av regionen finns det emellertid chans att befolkningsgruppen som söker sig till Hörby kommun kommer att förändras. Redan idag har exempelvis Tykesson sett en förändring av den befolkningsgrupp som lockas till Hörby kommun. Han berättar om att det idag är mycket högutbildade människor med annat kulturellt mönster än de som tidigare

dragits till kommunen. Som följd av skiftande befolkningsgrupp följer oftast även förändrade prioriteringar och värden. Den trend som finns idag med en allt större medvetenhet kring klimat- och miljöfrågan talar för att ”Diagonalen” måste genomföras. Dels för att komma närmare Region Skånes mål om klimatsmarta kollektivtrafiklösningar och en miljö med ren luft med minskade luftföroreningar och dels för att kanske komma närmare det som står beskrivet i Hörby kommuns vision, nämligen att Hörby kommun ska vara ett självklart val för en hållbar och balanserad livsstil. Vad som menas med hållbart i sistnämnda sammanhang är emellertid inte definierat. Handlar det om att alla aspekter av begreppet år 2020 kommer att vara uppfyllda, såväl ekologiskt, socialt, ekonomiskt som kulturellt? Utgår visionen från att projektet med Diagonalen genomförs eller betraktas en hållbar och balanserad livsstil vara möjlig även utan detta?

Med utgångspunkt i det andra scenariot beskrivet ovan ses inte ”Diagonalen” vara en förutsättning för Hörby kommuns utveckling. Investerande i vägar sker redan idag och upprustning och förbättringar av vägar är något som krävs oavsett om forskningsanläggningar kommer till Skåne eller ej. Detta eftersom bilen är ett centralt och väl använt färdmedel som, oavsett om det finns starka argument mot dess användning, kommer att trafikera vägarna under en lång framtid. Upprustningar av vägar, i detta fall specifikt menat E22, gynnar tillväxten av Hörby kommun så som det ser ut idag. Med förbättrade vägar kan fler tänka sig att bosätta sig i Hörby kommun och sålunda kan Hörby kommun bli en viktig del i regionens totala utveckling. Att kommunen främst arbetar med utveckling av områden som ligger i nära anslutning till de större vägarna är således inte en slump. Centralt att notera är dock att med förbättrade vägar och eventuell nyanläggning av vägar uppmuntras biltrafik, vilket kan ses leda till ökade bilströmmar. Som tas upp i Hörby kommuns översiktsplan från 2005 motverkar emellertid upprustning av vägar de nationella miljömålen om bland annat begränsad klimatpåverkan och frisk luft. Sålunda ses vägutbyggnaden inte stämma överens med Region Skånes vision om en miljö med ren luft och minskade luftföroreningar och utifrån det jag läser in i begreppet hållbarhet stämmer vägutbyggnaden inte heller överens med Hörby kommuns vision om att vara ett självklart val för en hållbar och balanserad livsstil.

6.3 Visioner kontra faktiska projekt - fokus på bebyggelse

De målsättningar som Region Skåne satt upp om tillväxt, attraktionskraft, balans och bärkraft beskrivs fånga de ekonomiska, sociala och miljömässiga delarna i begreppet hållbar utveckling. Även om målsättningarna beskrivs som om de alla vore lika betydelsefulla tycks ändå oundvikligen mest fokus, i de olika projekten, hamna på den ekonomiska tillväxten. I det senaste regionala utvecklingsprogrammet (Region Skåne: c, 2009, s. 16 [online]) tas det upp att medlemskapet i EU medför ett stort fokus på tillväxt och sysselsättning men även på miljön. I programmet lyfts vidare fem utmaningar fram och bland dessa finns klimatanpassning med minskad miljöpåverkan med. Hur strävan efter att uppnå såväl ökad tillväxt som minskad klimatpåverkan ska gå ihop är därmed inte helt självklart.

I Hörby kommuns vision beskrivs hur Hörby kommun strävar efter att vara en djärvt växande kommun. Vad som menas med detta uttryck verkar emellertid inte vara helt klarlagt. Det visionen, enligt Winberg och Ahlkvist, syftar på är att kommunen aktivt ska arbeta för att förhöja kommunens attraktionskraft. Den ska även visa på kommunens expansions- och investeringsvilja. I intervjuerna framkom att kommunen förväntar sig och arbetar för en befolkningstillväxt såväl i tätorten som i attraktiva lägen nära Ringsjön, såsom i mindre orter

som Ludvigsborg, Häggenäs och Ringsjöstrand. Winberg berättade emellertid att det även kan ske en mindre inflyttning till andra områden i kommunen eftersom det finns många olika landskapliga kvalitéer att tillgå. De huvudsakliga satsningarna riktas dock mot områden i den så kallade Ringsjöbygden i Hörby kommuns nordvästra del. Eftersom utveckling av dessa områden kan ses påverka Skånes attraktionskraft i stort stämmer de lokala tankarna bra överens med de regionala. Det är något även Tykesson tar upp. Han påtalar att arbetet med bland annat *Strukturbild för Skåne* fungerar väl och att det som görs inom projektets ramar ger tillgång till betydelsefullt underlagsmaterial samt nya idéer och tankar. När det gäller kommunens arbete och planer med att utöka bebyggelse och främja för tillväxt i småorter finns det dock andra aktörer som inte är så förtjusta. Tykesson tar upp att exempelvis länsstyrelsen har en annan syn. Länsstyrelsen ser att tillväxt av småorter går stick i stäv med rådande miljötankar eftersom en sådan utbyggnad skapar ett bilberoende. Vidare aspekter som inte går hand i hand är att den planerade expansionen främst sker i strandnära lägen, områden som det från statligt håll finns bestämmelser om att värna. Tykesson berättar emellertid att kommunen helst vill avskaffa detta, då det inom kommunen finns en vilja för exploatering av dessa områden. Att exploatering och tillväxt står högt i kurs i kommunen är det ingen tvekan om. Intervjupersonerna är dock noga med att poängtera betydelsen av att utveckling av verksamhet som stöttar befolkningsinflyttningen sker i samma takt som utbyggnadsplaner förverkligas.

6.4 Arbetet med ökad attraktionskraft

Tillväxt är, som konstaterats tidigare, något som eftersträvas av såväl Region Skåne som Hörby kommun. För att få till stånd tillväxt ses arbete med attraktionskraft som betydelsefullt. En av målsättningarna hos Region Skåne är just att öka regionens attraktionskraft och med etablerandet av forskningsanläggningarna i Lund ses attraktionskraften öka betydligt. Hur etablerandet kommer att påverka befolkningsutvecklingen i Hörby kommun är lika svårt för mig att avgöra som för mina intervjupersoner. Winberg menar att etablerandet inte nämnvärt kommer att påverka inflyttningen till kommunen eftersom den befolkningsgrupp som följer med etablerandet skiljer sig från de som idag söker sig till kommunen. Ahlkvist ser däremot att etablerandet visst kan bidra till ökad inflyttning till kommunen. Detta eftersom Lund inte kan klara av det befolkningstryck som beräknas följa i spåren av etableringen. Intervjupersonerna pratar om påverkan på olika sätt. Medan Winberg ses prata om den direkta påverkan på kommunen pratar Ahlkvist om etablerandets indirekta påverkan på kommunen. Sannolikt är att den befolkningsgrupp som direkt följer med etablerandet inte väljer att söka sig till Hörby kommun. Med etablerandet av anläggningarna beräknas emellertid regionens attraktionskraft förhöjas varför fler väljer att flytta till regionen. I detta avseende är det troligt att en hel del kommer att söka sig till Hörby kommun, dels utifrån Lunds ansträngda bostadssituation men även utifrån de kvalitéer som lockar i Hörby kommun. Att sålunda arbeta med attraktionskraft är en central fråga för även Hörby kommun. Som Ahlkvist tagit upp har arbetet med marknadsföringsinsatser ökat de senaste åren. Investeringen i sportcentret har främst gjorts utifrån önskemål från de befintliga invånarna men det finns en inneboende önskan om att anläggningen ska få allt fler att få upp ögonen för Hörby som kommun. På kommunens hemsida (Hörby kommun: g, [online] 2010-03-24) ses att kommunen söker nya kanaler för marknadsföring. Där beskrivs hur Hörby kommun nu även finns på Facebook² där alla ges till möjlighet att följa vad som händer i kommunen. De satsningar kommunen gör i arbetet med att öka kommunens attraktionskraft ligger väl i linje med de tankar som finns

² Facebook är en världsomspännande mötesplats på nätet.

inom projektet *Strukturbild för Skåne*. Kommunens arbete med frågor om attraktionskraft och profil kan ses som en del i ledet att öka tillgängligheten på arbetsmarknaden.

6.5 Samarbete kontra konkurrens

Som tas upp i avsnitt 3.1 om globalisering och urbaniseringseffekter har globalisering inneburit såväl ökat beroende som ökad konkurrens mellan olika aktörer i samhället. I *Strukturbild för Skåne* ses ökat samarbete mellan kommuner leda till att Region Skånes attraktionskraft ökar. De samarbeten som bedrivs mellan Hörby kommun och närliggande kommuner är delvis, som Winberg tar upp, en kostnadsfråga. Han berättar att kommunindelningen idag inte är helt optimal eftersom medborgarantalet är för litet för att kommunen ska ha möjlighet att hålla god kvalitet på sina tjänster. Han berättar även att han inte är främmande för ytterligare kommunsammanslagningar. Med samarbeten har de ingående kommunerna större möjlighet att öka sin attraktionskraft, samarbetena är sålunda något som alla ingående parter kan tjäna på. Att samarbeten är en viktig del i kommunens arbete framgick av intervjuerna. I projektbeskrivningen *Strukturbild för Skåne* tas upp att med den ökade regionala överblicken över markanvändning i Skåne kommer kommuner som har brist på mark ha möjlighet att hänvisa verksamheter till andra kommuner inom regionen där etablering kan vara lämpligt. I detta sammanhang spelar emellertid konkurrens in. Även om Ahlkvist och Winberg bägge påtalade kommunens samarbeten snarare än konkurrens medgav Ahlkvist skämtsamt att det till exempel finns viss rivalitet med Höör. En rivalitet som dock endast triggar i positiv bemärkelse. Vad som menas med positiv bemärkelse är osagt. Det finns emellertid anledning att tro att det handlar om att kommunerna triggar varandra till att arbeta än mer för att attrahera allt fler invånare. Det är exempelvis svårt att tro att anläggandet av badhuset i Höör 2007 inte haft någon påverkan på Hörby kommun i deras satsning på sportcentret (där bad ingår som en del). Som nämnts i avsnittet om globaliserings- och urbaniseringseffekter är varje plats en del av ett större sammanhang och påverkar likväl som påverkas av hur andra platser utvecklas. Ahlkvist är själv inne på detta spår och berättar att om exempelvis Höör anlägger ett bad, varför ska inte invånarna välja att bo i Höör? För att få anledning att likväl bo i Hörby som i Höör kommun måste Hörby finna ett sätt att toppa denna satsning. Med bakgrund av ovanstående resonemang kan såväl samarbetena som konkurrensen mellan kommuner leda till ökad attraktionskraft för Skåne som helhet.

7. Slutdiskussion

Den uppsats du nyss har läst har haft som syfte att skapa en förståelse för hur förändringar och utvecklingstankar i en större skala kan påverka planeringen av en landsbygdskommun. Målet har varit att skildra hur de aktörer som står för planeringen och utvecklingen av kommunen arbetar.

De centrala ambitioner som finns på lokal nivå för utveckling av Hörby kommun bottnar till stor del i den vision som kommunen arbetar efter (se avsnitt 4.4). Liknande är det på regional nivå (se avsnitt 5.2). Visionen är i båda fall tänkt att fungera som en ledstjärna för de som arbetar på de olika nivåerna, vilket kan förklara att framtidsutsikterna i dessa näst intill är utopiskt framställda. I Hörby kommun räknar man med en befolkningstillväxt på 1-2%, en tillväxt som varit aktuellt sedan 2002. Dessförinnan var det enligt intervjupersonerna nolltillväxt. De förändringar som kan ligga bakom denna befolkningsökning har studerats utifrån ett regionalt och globalt perspektiv. Medlemskapet i EU tillsammans med anläggandet av Öresundsbron är två centrala förändringar. Med detta kom Sverige, med fokus på Skåne, allt närmare Europa. Med Kastrup på bara en halvtimmes avstånd från Malmö och en timme från Lund blev Sverige även en tydligare del av ett globalt sammanhang. De ökade möjligheterna att resa till och från Skåne medförde även en tydligare konkurrenssituation. I detta sammanhang är arbetet med Öresundsregionen en viktig del. En region som arbetar för att marknadsföra sig, något som tillsammans med andra satsningar i Malmö och Lund gjort att Skåne fått alltmer uppmärksamhet och befolkningsökning blivit ett faktum. Efter att först ha sökt sig till de större städerna såsom Lund och Malmö blev andra närliggande orter som till exempel Staffanstorps aktuella för nya invånare. I en tredje vända började människor söka sig längre in mot landet, mot exempelvis Hörby. Idag är Hörby kommun mitt uppe i arbetet med att utforma en ny översiktsplan utifrån de nya villkor som gäller. Som ovan nämndes ska visionen som kommunen lagt fram fungera som en ledstjärna för utvecklingen. Visionen uttrycker sålunda en idealbild av vad kommunen vill uppnå, en idealbild som kan vara svår att leva upp till. Frågan att ställa sig är vilken betydelse visionen har för kommunens utveckling. Visionen är starkt fokuserad på kommunen i sig och inte på kommunen som del i en större region under förändring. Detta anser jag kan förefalla märkligt eftersom intervjupersonerna just ser kommunens utveckling i förhållande till vad som händer Malmö, Lund och Öresundsregionen. Det är ju som del i denna region som kommunen åtminstone ges möjlighet att komma i närheten av sin vision. Arbetet med att skapa visioner är inte något nytt. Sammanhanget i vilket de skapas förändras emellertid kontinuerligt, till följd av globaliseringens verkningar, och arbetet med en stark strävan framåt för att vara konkurrenskraftig kan ses bli allt mer påtagligt.

All utveckling som sker idag kan kopplas till det som benämns som globalisering. Hörby kommun är idag alltmer beroende av sin omgivning för att följa med i samhällets utveckling. Några tydliga effekter som beskriver globaliseringens verkningar i Hörby kommun är den befolkningstillväxt kommunen börjat uppleva. Bakgrund till denna befolkningstillväxt tas upp ovan. Som effekt av ökat tryck på kommunen arbetas det för att utveckla nya områden för bebyggelse, områden som beskrivs ha egen växtkraft då de ligger i naturskön miljö och nära de större landsvägar som löper genom kommunen. Med utveckling av mindre orter som ligger utmed de större vägarna har kommunen större chans att ta del av de ökade flödena som blivit en följd av globaliseringen. För att Hörby kommun ska ha en chans att växa så pass mycket som de styrande i kommunen verkar vilja samt bli en viktig del av framtidens Region Skåne tror jag att det med dagens hållbarhetstankar krävs en järnväg. Med detta hade de mentala avstånden minskats, flödena genom samhället ökat och andra befolkningsgrupper än de som

traditionellt sökt sig till kommunen hade lockats hit i större utsträckning. Viktigt att ta i beaktning är emellertid att anläggandet av en järnväg är ett stort ingrepp i landskapet, något som påverkar landskapsbilden väsentligt. Här kommer balansgången in på vad som ska anses vara rimligt ur miljömässig synpunkt för att främja tillväxt, något som jag kommer att diskutera mer nedan.

En annan förändring som ligger bakom kommunens utvecklingsarbete är förändringen i politiskt styre. Idag styr moderaterna och de har en helt annan framåtsträvan än vad som var aktuellt när centerpartiet hade makten (se avsnitt 4.3). Själva skiftet är inget som direkt kan återknytas till globalisering men det kan däremot moderaternas strategier. Under de senaste åren har kommunens arbete med marknadsföring ökat. Detta kan ses i spåren av ökad konkurrens. Även betydelsen av samarbete har i detta fall blivit viktigt och Hörby kommun arbetar med Skåne nordost i just den frågan. De frågor jag ställer mig är vilka av kommunens uppgifter som får ge vika för ökat marknadsföringsarbete. Ur vilken kassa tas pengar till detta arbete? Finns det en risk att det ökade marknadsföringsarbetet går ut över kommunens traditionella arbetsuppgifter? Vad kommer det i så fall att få för påverkan på kommunens utveckling? Dessa frågor hade varit intressanta att studera vidare.

Även om globaliseringens effekter kan ses i Hörby kommuns utveckling redan idag lär dess påverkan bli än mer påtaglig i framtiden. Med möjlighet till ökat utbyte mellan olika delar av världen ökar alltjämt kraven på platser attraktionskraft. Samtidigt finns det önskemål om minskad miljöpåverkan. I detta ligger en stor utmaning. Hur ska tillväxten av Hörby kommun värderas gentemot de framtida värden som landsbygden kan tänkas ha. Med utgångspunkt i Region Skånes strävan om större rörlighet med utbyggd kollektivtrafik, vad händer med landskapet? Idag ses hållbar utveckling som en självklarhet och något som ska genomsyra all planeringsverksamhet. Hur de olika delarna i hållbarhetsbegreppet (social, ekonomisk och miljömässig) ska få lika mycket utrymme, så att en del inte sker på bekostnad av någon annan, är däremot inte lika självklart eftersom det är många olika intressen att ta hänsyn till.

För fortsatta studier hade jag funnit det intressant att på djupet studera hur Region Skåne tänker och arbetar med dimensionerna miljömässig kontra ekonomisk utveckling. Vidare hade det varit intressant att göra en undersökning av Hörby kommun utifrån medborgarperspektiv. Detta för att få fram hur invånare i denna kommun, till vilken det endast går att färdas med bil eller buss, tänker kring tillväxt och hållbarhet. En viktig del här skulle vara att undersöka olika demografigrupper med skilda förutsättningar.

I denna uppsats har jag presenterat de förändrade förutsättningar som det globaliserade samhället har medfört och som ställer nya krav på kommuners planering. Den studie jag genomfört har varit en fallstudie och jag gör således inga anspråk på att resultaten är generaliserbara. Däremot förefaller det rimligt att kommuner med liknande grundförutsättningar som Hörby rimligen kan tänkas stå inför motsvarande utmaningar. Fallet Hörby kommun kan lära oss mer om hur kommuners planering påverkas av de förutsättningar som samhället erbjuder idag. Vi går en spännande framtid till mötes och jag ser att landskapsarkitekter har en viktig roll att fylla i utmaningen med att planera i det globala samhället.

Referenser

Elektroniska källor

Glesbygdsverket (2008) Landsbygdsdefinitioner i Sverige och andra länder [online], tillgänglig via; <http://www.glesbygdsverket.se/site/default.aspx?id=9831> [2010-03-15]

Hörby kommun: a. Hemsida. Äventyrsbad och ny bowlinghall förbereds i Hörby [online], tillgänglig <http://www.horby.se/Sidor/Aventyrsbad.aspx> [2010-02-26]

Hörby kommun: b. Hemsida. Om vår kommun [online], tillgänglig; <http://www.horby.se/OVK/Sidor/default.aspx> [2010-03-10]

Hörby kommun: c. Hemsida. Vision Hörby 2020 [online], tillgänglig; <http://www.horby.se/Sidor/VisionHörby2020.aspx> [2010-03-05]

Hörby kommun: d. Hemsida. Vi vann- Hörby årets idrottskommun [online], tillgänglig; <http://www.horby.se/Sidor/Vivann.aspx> [2010-03-11]

Hörby kommun: e. Hemsida. Närtrafiken [online], tillgänglig; <http://www.horby.se/trok/nartrafiken/Sidor/default.aspx> [2010-03-12]

Hörby kommun: f. (2006-08-23) Hemsida. Sammanträdesprotokoll [online], tillgänglig; <http://www.horby.se/KallelserOchProtokoll/ksau060823.pdf> [2010-03-12]

Hörby kommun: g. Hemsida. Hörby kommun på Facebook [online], tillgänglig; <http://www.horby.se/Sidor/HorbykommunpaFacebook.aspx> [2010-03-24]

IBU- Öresund. Hemsida. Om ÖRIB [online], tillgänglig; <http://www.ibu-oresund.se/oerib-i-ii-arkiv/om-oerib.html>, [2010-03-22]

Lunds kommun, European Spallation Source- ESS [online], tillgänglig; <http://www.lund.se/Ideernas-Lund/Framtidssatsningar-i-Lund/European-Spallation-Source-ESS/> [2010-03-19]

Länsstyrelsen. Hemsida. Hörby [online], tillgänglig; http://www.lst.se/skane/Kartor_och_planeringsunderlag/Kulturmiljoprogram/Sarskilt_vardefulla_kulturmiljoer_i_Skane/Horby/Horby.htm [2010-03-24]

Malmö stad: a. Hemsida. Översiktsplan för Malmö 2000 [online], tillgänglig; <http://www.malmo.se/Medborgare/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Oversiktsplaner--strategier/Oversiktsplan-for-Malmo-2000.html> [2010-03-18]

Malmö stad: b. Hemsida. Regional strategi för Malmö- Dialog-pm 2004:7 [online], tillgänglig; <http://www.malmo.se/Medborgare/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Oversiktsplaner--strategier/Malmo-2005---Aktualisering/-Dialog-pm-Beslutsunderlaget---/Aktualisering-av-Oversiktsplan-2000/Regional-strategi-for-Malmo.html> [2010-03-19]

Region Skåne: a (2004). *Regionalt utvecklingsprogram för Skåne*, [online] tillgänglig;
http://www.skane.se/upload/Webbplatser/RU/Dokument/RUP_fullangd_till_WEB_040810.pdf [2010-03-20]

Region Skåne: b (2009). Regionalt utvecklingsprogram för Skåne 2009-2016. [online] tillgänglig;
<http://www.skane.se/Public/RU/utvecklingsprogrammet/start sida/regionalt.utvecklingsprogram.2009.2016.pdf> [2010-03-20]

Region Skåne: c (2009). ESS i Lund- effekter på regional utveckling [online], tillgänglig;
http://www.skane.se/upload/Webbplatser/RU/Naringsliv/ess_sve_webb_dell.pdf [2010-03-20]

Region Skåne: d. Nya projekt på gång [online], tillgänglig;
<http://www.skane.se/templates/Page.aspx?id=210747> [2010-03-20]

Region Skåne: e. Skånes kommuners översiktsplaner [online], tillgänglig;
<http://www.skane.se/templates/Page.aspx?id=274134> [2010-03-22]

Region Skåne: f. Utförlig projektbeskrivning [online], tillgänglig;
http://www.skane.se/upload/Webbplatser/Sk%C3%A5nes%20utveckling/Dokument/projektbeskrivning_strukturbild.pdf [2010-02-27]

Region Skåne: g. Skånes folkmängd och befolkningsförändringar [online], tillgänglig;
<http://www.skane.se/Public/Statistik/Tabeller/bef-b-12-09.pdf> [2010-03-24]

Vägverket. Hemsida. E22 genom Skåne [online], tillgänglig
<http://www.vv.se/Vagarna/Vagprojekt/Skane-lan/Vag-E22-genom-Skane/> [2010-03-12]

Öresundsregionen. Hemsida. [online], tillgänglig;
<http://www.oresundsregionen.se/sv/about.aspx> [2010-03-19]

Tryckta källor

Boverket (2004). *Hållbara städer och tätorter i Sverige- förslag till strategi*. Boverket

Bryman, A. & Bell. E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö, Liber

Christoferson, I & Öhman, J (1998). *Kommunal planering under 1990-talet- en studie av Sveriges kommuner*. Stockholm, Elanders Gotab

Giddens, A. (2003). *Sociologi*. Lund, Studentlitteratur

Halvorsen, K. (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund, Studentlitteratur

Hörby bostäder & PEAB (2009). *Höghuset*.

Hörby kommun (2005) *Översiktsplan 2005- Hörby kommun*.

Knox, P. L. & Marston, S. A. (2004). *Places and regions in global context: human geography* (3. Ed). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall

Malmö stad (2000) *Översiktsplan för Malmö 2000*

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund, Studentlitteratur

Wessel. O. B., Tunström, M. & Bradley. K. (2005) *Bor vi i samma stad?* Kristianstad, Pocky

Westlund H. & Pichler, W. (2000) *En ny grön våg? Glesbygdstillväxt under storstadsexpansionens 90-tal*. Östersund, Institutet för regionalforskning (SIR)

Icke publicerat material

Sanglert, C. J. & Wallin, P. (2002) *Kulturhistorisk översikt – Hörby kommun*. Malmö Stad, Malmö kulturmiljö

Muntliga källor

Ahlkvist, Lars. Kommunalråd och kommunstyrelsens ordförande, Hörby kommun. Intervju 2010-02-23

Tykesson, Ingmar. Hörby kommuns förra samhällsbyggnadschef. Telefonintervju 2010-03-16

Winberg, Stefan. Samhällsbyggnadschef, Hörby kommun. Intervju 2010-03-03

Figurförteckning

Figur 1: Hörby kommun i förhållande till Skåne- och Öresundsregionen

Källa: Egenhändigt gjord figur, med underlag av följande karta; tillgänglig;
http://gis.kristianstad.se/kartago/gdc/images/start_horby.gif [2010-03-24]

Figur 2: Bilden visar huvudtrafikledernas sträckning genom kommunen samt kommunens placering i förhållande till Ringsjön.

Källa: Egenhändigt gjord figur, med underlag av följande kartor; tillgänglig;
<http://www.val.se/val/val2006/slutlig/webclick/kommun/1266.gif> [2010-03-24]
<http://www.hitta.se/LargeMap.aspx?ShowSatellite=false&SearchType=4> [2010-03-24]

Figur 3: Utvecklingsområde i Hörby kommun

Källa: Egenhändigt gjord figur, med underlag av följande kartor; tillgänglig;
<http://www.val.se/val/val2006/slutlig/webclick/kommun/1266.gif> [2010-03-24]
<http://www.hitta.se/LargeMap.aspx?ShowSatellite=false&SearchType=4> [2010-03-24]

Figur 4: Region Skånes målsättningar

Källa: Omarbetad figur efter Regionalt utvecklingsprogram för Skåne 2009-2016, s. 14, tillgänglig;

<http://www.skane.se/Public/RU/utvecklingsprogrammet/startsidea/regionalt.utvecklingsprogram.2009.2016.pdf> [2010-03-20]

Bilaga 1: Olika landskapskaraktärer i Hörby kommun

Foto: Amanda Nilsson, 2010-03-23

Bilaga 1

Olika landskapskaraktärer i Hörby kommun

Bilaga 2

Intervjuguide

Presentation av min studie med mål och syfte. Medvetandegörande av att många av de frågor jag kommer att ställa är stora och omfattande, men att det är det intervjupersonerna finner centralt och viktigast i dessa frågor som jag är ute efter.

LOKALT

Uppstartsfråga

Vilka frågor är **aktuella** i kommunen just nu?

Vision och ambition

Idag

Vilken är er **vision och ambition**? Vad **grundar** sig dessa i? / Hur har ni arbetat fram just dessa?

Vad vill ni att er vision och ambition ska generera? Varför?

Vision 2020- På hemsidan står det att er vision 2020 är att bli ledande inom utbildning, service, företagsamhet. Hur tänker ni då? Ledande i vilket perspektiv? Vilken utbildning? Vilken service? Vilken företagsamhet? Inriktning? (industristad, logistikstad, utbildningsstad?) Hur jobbar ni med detta?

Vad ligger bakom etablerandet av **äventyrsbadet**? Vilka riktar man sig till? (Satsning i hopp om att locka besökare utifrån eller främst för de som redan verkar i Hörby?)

Marknadsföring

Igår

Hur har arbetet med kommunen förändrats, gällande exempelvis arbete med vision och ambition?

Boende och verksamma i kommunen

Hur vill ni att människor ska verka i Hörby? Bo där? Jobba där? Både bo och jobba där? Vem vill ni locka? Mycket villor, ska detta förändras? Hur jobbar ni för detta? Eventuella negativa effekter, ex. om ambition att växa påverkar det som gör att folk vill bo i Hörby?

Arbetar ni med **medborgardeltagande**? Hur? Någon pågående undersökning just nu? Undersökningar som gjorts?

Tillgänglighet/infrastruktur

Projektet **"Diagonalen"**. Hur ser statusen ut för denna? Möter ni motstånd mot denna? Hur då? Vilken betydelse ser ni att en järnvägsdragning för

framtidens Hörby? Vilken roll har E22 och Väg 13 för utvecklingen av Hörby?

Utveckling

Förtätning kontra utspridning. Hur jobbar ni? Hur arbetar ni med begreppet hållbar utveckling? Vad innebär det för er?

KOMMUNALT

Samarbete och konkurrens

Vad tänker du kring **samarbete** mellan kommuner? Vad kan det generera?

Vad tänker du kring **konkurrens** kommuner emellan?

REGIONALT

Urbanisering

Vilka **effekter** har **urbanisering** och **suburbanisering** för er kommun?

Hörbys roll i sammanhanget

Vad innebär **Skåneregionen** för er? Hur påverkas Hörby av att vara en del av Skåne? Vilken **roll** vill ni att Hörby ska ha i regionen i framtiden? Vad erbjuder Hörby regionen? (inpendlingskommun? Utpendlingskommun? Central roll? För vem?) ? Vart pendlar de idag som bor i Hörby? Hur ser siffrorna ut? Varför inte bo i Höör eller Eslöv?

Strukturbild för Skåne

Ambitionen från Strukturbild för Skåne är att locka till sig investeringar och människor i stort. Viktigt att regionen som helhet blir attraktiv. Hur ställer ni er till företagslokalisering i förhållande till andra kommuner? Är placeringen av företag i Skåne som helhet viktigare än placering hos er? Hur tänker ni kring detta som helhet?

AVSLUT

Övrigt

Kan jag få en minut att bara kolla igenom mina frågor så att jag fått med allt jag tänkt på hittills? Har IP något mer att tillägga? Är det ok att jag återkommer via telefon om jag har någon ytterligare fråga?